

Kmetje, daniti se je začelo na Spodnještajerskem, en okraj za drugim prihaja v naprednjaške roke, v dokaz našim trditvam, da ne bodejo prvaški dohtarji in njih črni bratci še delj časa gospodovali ubogemu kmečkemu ljudstvu!

Dragi nam naprednjaški kmetje, kateri ste volili po svojem prepričanju, srčna hvala Vam, ker ste podpirali naše namene, sadje Vašega poguma bode te uživali s a m i.

Vam pa, kateri ste se pustili zapeljavati od takozvanih voditeljev slovenskih kmetov, Vam, kateri ste še tokrat zaupali prvaškim obljubam, ker ste žalibog odvisni od prvaških denarnih zavodov, Vam pa uže naprej povemo, da se bode te tudi Vi prepričali, da so izvolili naprednjaški ptujskega okraja tudi prave zastopnike okrajnega zastopa ptujskega.

Prepričani smo uže za naprej, da se bodejo naši napredni volilci in vsi, kateri so bili izvoljeni v v krajni zastop, od znane strani napadali, prepričani smo, da se bode blato metalo po vseh tistih, kateri so si le količkaj prizadeli, da je izšla volitev tako in ne drugače; toda naj jim bode, iz rok nam ne bodejo nikdar iztrgali zastopa ptujskega okraja, n i k d a r ne bode več ta okraj v prvaških, v posojilničnih rokah!

Shod vinorejcev v Mariboru.

Dne 6. in 7. t. m. se je vršil v Mariboru vinorejski shod, ki je bil prav obilno obiskovan. Udeležencev je prihitelo iz vseh delov Štajerske, koder se pečajo z vinorejo, pa tudi iz sosednih dežel so prišli gostje, da bi se udeležili posvetovanj, ki se tičejo vzboljšanja stanja vinogradnikov, vzboljšanja njih pridelkov, seosebno pa kar zadeva odstranitev dosedanje za naše vinorejce jako škodljive kupčijske pogodbe z Italijo glede uvažanja laških vin v naše kraje. Razprave in posvetovanja so se vršila redno in točno in marsikaj se je na tem shodu sklenilo, kar bode, kakor smemo upati, donesla prej ali slej našim vinorejcem mnogo olajšave in haska; zdi se nam nemogoče, da bi se sklepi oziroma zahtevanja, stavljeni od take množice interesentov, na višjem merodajnem mestu zamogla preslišati ali prezirati. Vsa čast in priznanje naj bode možem, ki so s svojo odločnostjo in vztrajnostjo omogočili in dosegli, da se je ta za štajerske krnečke vinorejce toli važni shod priredil in jim ponudil priliko, svoje težnje in težave javno izraziti ter skoz sklep tega velikega shoda višjim oblastim v presojo predložiti.

Zastopane so bile na tem shodu mnogotere oblasti in korporacije ter so bili navzoči sledeči p. n. gg.: dvorni svetnik Hammer-Purgstall, deželni odbornik grof Franc Attems, ravnatelj Reckendorfer kot zastopnik nižeavstrijskega deželnega odbora, potovalni učitelj Gombač kot zastopnik kranjskega deželnega odbora, državni poslanci dr. Wolffhardt, Malik, baron Morsay in Schwaiger, deželni poslanci Ornig, Pfrimer Kodolitsch in Kočevar itd. Zbrali so se večinoma vsi občinski predstojniki iz mariborskega okraja kakor tudi taki iz sosednih okrajev. Shod je otvoril mariborski župan, načelnik mariborskega okrajnega zastopa in deželni odbornik g. dr. Hans Schmiderer, ki je vse navzoče ljubeznjivo po-

zdravil ter pomen, namen in smoter tega shoda pojasnil. Nato so pozdravili shod tudi gg. dvorni svetnik Hammer-Purgstall, Franc grof Attems in dr. Wolffhardt, vsak v imenu tiste oblasti, oziroma korporacije, katero ima na shodu zastopati.

Kot prvi govornik je nastopil g. Reckendorfer ravnatelj višje vinorejske šole na Dunaju. V jedrnatih in jasnih besedah je razkazoval, kako škodljiva je sedanja kupčijska pogodba z Italijo za naše vinorejce gledé znižane colnine pri uvažanju laških vin. Pojasnil je razmere, kakoršne je povzročilo uvažanje laškega vina. Poprej je naš vinogradnik dobil za svoje pridelke vsaj še toliko denarja, da se mu je izplačal trud in zamuda pri njegovih vinogradarskih opravilih in da je zamogel davke redno odrajtovati zraven pa tudi svojo družino in svoje delavce primerno preskrbeti. Odkar pa je v veljavo stopila ta na noben način opravičena kupčijska pogodba z Italijo, imajo naši vinorejci, posebno kmečki, jako težavno stališče, ker ne morejo svojih pridelkov po taki ceni spečati, kakoršna njihovemu poštenemu in dobremu blagu pristoja in odgovarja. Po letu 1892 so začeli po vseh naših gostilnah laško vino — ali prav rečeno laško čmigo točiti in sicer zato, ker so krčmarji dobivali to žlobudro veliko ceneje; pomislili pa niso, da se z našim pristnim blagom nikakor ne da primerjati. Največji dobiček pri tem so imeli razun Lahov samo ob sebi umevno vinski trgovci, prekupci barantači z vinom v naših krajih, ker mešali so tujo blago z našim vinom, potem pa to mešanico prodajali po taki ceni, kakoršno bi le naši pridelki zaslužili. Sploh se prodaja že skoraj vsakoršno pomije za vino ki nikakor tega imena ne zasluži ker vino je edino-le tista tekočina, katera nastane skozi vretje iz čistega grozdnega soka. Vsaka druga žlobudra ni vino in bi se tudi ne smela kot tako prodajati. Vsako umetno narejanje vina naj bi se prepovedalo, ker drugače bodo naše gorice propadle, njih obstanek ne bil bi več potreben in tudi nemogoč. Namesto, da

se vino imenovalo, kakor do sedaj, po svoji kakovosti ali ceni, naj se v prihodnje imenuje le po ajnu, v katerem se je pridelalo in tedaj bomo lažje verjeli, ali je blago zares to, za katero se je prodalo. Vinorejci gotovo niso nasprotniki tujih trgovcev, temveč njihovi zavezniki, toda to odločno terjajo in zahtevajo, da vinski trgovci zaprej ne bojo več spravljali domačega blaga ob bro ime s tem, da tujo malovredno blago za naše idelke prodajajo.

Colnina pri uvažanju laških vin se mora na vsak čin zopet zvišati na 20 goldinarjev za vsak meternt, kakor jo bilo to pred letom 1892. Ta terjatev pravična pa tudi opravičena. Naši vinorejci ne orejo nadalje trpeti takega oškodovanja, ne naljubo keji tuji državi in tudi ne na ljubo posameznim ezvestnim prekupcem.

Gospod Franc Girstmayr je povdarjal, da m ne preti nevarnost samo z Laškega, temuč tudi Francoskega in Ogrskega, odkoder se mnogo vina naše kraje uvažajo, naj se naloži toraj tudi na ogrska vina primerna colnina.

Nato se je enoglasno vsprejela resolucija, ki se asi: „Visoka vlada se nujno in neprestano prosi, se colnina na vino pri prihodnji colninski in kupčijski pogodbi z Italijo v prejšnji meri, to je 20 gl. zlatu za meterski stot (cent) naloži. Visoke povodajalne korporacije so prošene, da vsakterej colninski in kupčijski pogodbi z Italijo, v katerej ni prejšnja colnina nastavljena, dovolitev odrečejo. soka vlada se nujno prosi, da že pri prvem zase-nju državnega zbora glede vina predlaga postavo, naj prvič določi, kaj je „vino“, drugič naj vsako netno pomnoževanje in „izboljšanje“ vina prepreči, etjič naj prepoveduje narejanje in prodajo umetnega takozvanega poluvina in četrtič naj se v prometu vinom upeljejo krajevna imena.“

Po sprejemu te resolucije stavili so gg. Girstmayr, Gombač, Malik, Hammer-Purgstall, Zweifler in ober iz Deutschlandsberga različne predloge, izjavili azke ali pa popravke.

Gospod Karba kot zastopnik društva vinorej- v v Ljutomeru se je pritožil, da kupci iz gornjega srednjega Štajerja vino večinoma pri graških židih pujejo; nadalje predlaga omenjeni, naj bo kupčija vinom zakonu o živilih podvržena ter vpraša, kako to pride, da na shodu ni nobenega slovenskega slanica.

No, gospod Girstmayr mu je na to vprašanje epko odgovoril ter vsem navzočim naznanil, da so i tudi slovenski poslanci k shodu povabljeni, in ti spodje so tudi počastili ta shod s svojo — nena- čenostjo. G. poslanec Robič je sicer poslal svoja ta na poskus in bi mu tudi kako darilo prav bro teknilo, a odbor je njegova vina izključil z emeljivijo, da še teh ne mara, ako se g. Robič sbno tako ostentativno shoda izogiblje. Mnogoteri venec, ki se je shoda udeležil, si je pač lahko sta- vprašanje: Robič, Jurtela in Vajini tovariši, kje , kadar se gre za tako važna gospodarska vpra-

šanja, o kakoršnih se na tem shodu razpravlja? Kje ste zastopniki naših pravic, kje ste naši zagovorniki, ako se gre za naš obstanek — za naš blagor ali pa pogin? — Ni jih tukaj, kakor jih sploh navadno ni tam, kjer bi se morali za blagor svojih volilcev, svojih ljubih rojakov potegovati, se za nje boriti ali za nje kaj žrtvovati, in če bi bile to le kratke urice njihovega dragega časa!

Deželni poslanec g. Ornig je povdarjal, da je na vino naložena previsoka užitnina (Verzehrungssteuer), kar je posredno tudi vinorejcem na škodo.

H sklepu se je sprejel še k resoluciji dostavek g. Girstmayra, da se naj vlada tudi za colnino na ogrska vina naprosi.

Ob polueni uri pričela se je v hotelu „Erzherzog Johann“ slavnostna pojedina.

Popoldne je govoril sadje- in vinorejski komisar g. Anton Stigler o štajerski vinoreji v obče, od nje- nega početka do današnjega razvitka. Razkazoval je stanje vinoreje pred prikazanjem trsne uši in je pri tem pripomnil, da je takrat bilo vinorejstvo mnogo ugodnejše in sicer 1. ker je bilo takrat lahko dobre in zanesljive viničarje in vinogradske delavce dobiti, 2. ker nasadi in obdelovanje ni bilo tako drago in 3. ker se je takrat kaj lahko mnogo vina na Gornje- štajersko prodalo. Priporočal je napravo zasebnih trs- nic in zasebnih ameriških trsnihtvrtov za rožje.

V pondeljek dne 7. marca predpoldne je raz- pravljjal deželni potovalni učitelj g. Goričan o vino- reji na Francoskem, kjer je natančno opazoval, kako se tamkaj vinogradi obdelujejo in kako se tamkaj z vinom ravna. Povdarjal je, da država vso skrb obrača na to gospodarsko stroko, da podaje vinorejcem vsa mogoča olajšila in da je v svrhu povzdige vinoreje užitnino popolnoma odpravila.

Vsprejel se je med drugim še predlog g. Peč- nika iz Kapele, da bi se naj šolskim vrtom zdatne podpore dovolile.

H sklepu razprav povzel je besedo g. Franc Zweifler, ravnatelj sadje- ino vinorejske šole v Mari- boru. Podajal je poslušalcem navodila, kako imajo z vinom ravnati in kako si morajo potrebno posodo urediti, da se v njej vino ne pokvari. Tej, kakor vsem prejšnjim razpravam so poslušalci z največjo pazljivostjo sledili ter večkrat z navdušenim odobra- vanjem dotičnim govornikom pritrjevali. Upajmo, da se bodejo želje in nade, katere so naši vinorejci na tem shodu izrazili, uresničile in da bojo sklepi tega shoda v kratkem postavno veljavo zadobili v prid in blagor naše vinoreje kakor vseh tistih rojakov, ki se žnjo pečajo.

Složno in vzajemno se moramo boriti za naše pravice, ne pa se razcepljati v različne tabore. Kjer se gre za skupni blagor, moramo tudi skupno delo- vati, skupno se pritoževati in skupno zahtevati to, kar nam gre. Posebno nam kmetom je potreba slož- nosti, ako se hočemo pogina obraniti. Klerikalna dru- hal pa je skušala spraviti razpor tudi v ta shod, ki ni imel s politiko ničesar opraviti, temuč je bil na- menjen izključno le v rešitev čisto agrarnega vpra-

šanja. Farški listi so svarili svoje privržence, naj se ne udeležijo tega shoda, a kljub temu je prišla prav ogromna množica tudi takih kmetov, ki sicer slepo gredo za črnimi kostruni; ravnali so se po svojej lastni pameti, ki jim je pravila, da so one lažnjive trditvije klerikalnih prvakov in njih časnikov zgolj nesramne hujskarije in spletkarije, namenjene kmeta oslepariti. Tako pa delajo ti gospodje povsod, v državnem, deželnem in drugih zborih. Za reševanje gospodarskih prašanj jim ni mar, povsod vpletajo ali saj skušajo vpletati jezikovne, narodnostne in verske prepire, in dostikrat s tem preprečijo vsak ugoden uspeh dotičnih razpravljanj. Ako vprežemo na vsakem koncu voza enega konja, tedaj ga bodeta sicer naprej in nazaj cukala, toda spravila ga ne bodeta nikamor. Resničen je bil vselej in bode ostal pregovor: „V slogi je moč“, in tega bi se naj tudi vedno držali odločno in vztrajno.

Slava Tebi, ki si nas kmete ljubil!

Zopet smo doživeli mesec marec, v katerem obhajamo praznik našega deželnega varuha ali patrona sv. Jožefa. Ob tem godu se vsak zavedni avstrijski državljani nehote spominja velikega avstrijskega cesarja Jožefa II., katerega ime bi moralo biti v imeniku vseh bivših in sedanjih vladarjev, v občni svetovni zgodovini kakor v zgodovini človeštva sploh z zlatimi črkami zapisano. Njegova podoba se sveti kakor čista jutranja zarja iz teme davne prošlosti; njegova načela in dela mora s strmljenjem občudovati vsakdo, kateremu so le količkaj znane razmere onega časa, v katerem je ta razsvitljeni mož v svetovni zgodovini nastopil.

Cesar Jožef II. je svoje podanike prisrčno ljubil, posebno pa je čislal kmečki stan, ker je predobro spoznal, da je ravno ta stan glavni stebel države. Večina njegovih blagih naredb in naprav so namenjena bila gmotni in duševni povzdigi kmečkega stanu. Spoznal je, kako so oholi grajščaki tlačili ubogo kmečko ljudstvo in kako je bilo to ljudstvo od bogatih samostanov izguljeno in izsesano. Telesne moči in razne pridelke dati je moral kmet grajščaku, če pa je imel kaj grošev v mošnji, tedaj jih je moral dati v kloster ali pa farovž. Ubogo ljudstvo se je cesarju tako zasmililo, da je ta sklenil ga na vsak način rešiti teh nasilnikov in izkoriščevalcev. Izdal je ukaze, ki naj raztrgajo graščinske in farške verige ter napravijo iz kmečkih sužnjev proste gospodarje svojih hiš in zemljišč. Stan, ki takorekoč vso državo preživi in redi, naj bode tudi vreden spoznan zavzeti stališče, kakoršno se človeku spodobi in mu po pravici gre.

S tem, da je ta blagi vladar odvzel grajščakom nekaj zastarelih toda neopravičenih predprav in ukazal zapreti take klostre, ki razun sebi niso bili nikomur na korist temveč v škodo, si je pa naredil mnogo sovražnikov, tajnih kakor tudi očitnih.

Debeluhastim menihom se namreč ni zljubilo, da si morali kruh služiti, navajeni so bili lenobo ter breztrudno in mastno živeti. Bogastvo posameznih samostanov je bilo neizmerno, njih stanovanje živeli v razkošnosti in mnogokrat tudi v potratu, da se čudimo, ako beremo dotična zgodovinska opisa. Medtem pa je živel ubogi kmečki trpin v manjkanju, revni in bedi. Ako so prišla huda vojna, lakota, kužne bolezni ali druge nezgode, delo je to v prvi vrsti le ubogo ljudstvo, gradov klostri so bili z raznovrstnimi sredstvi proti tem logam okovarjeni, kakor so n. pr. močni zidovi, ozaloga živeža in pijače ter tudi raznovrstna zdravila. Vsega tega si revni kmet ni mogel ali pa ni pripraviti. Te okolščine je blagodušni cesar dovidel in on, ki je bil eden najbolj rahločuten in milosrčnih in usmiljenih ljudi, kar jih je sploh na svetu živelo, je skušal vsaj za nekolikor ta žalostan priprostega ljudstva izboljšati.

Kdor pa se za blagor ljudstva potegne, ta navadno naleti na hude sovražnike; tudi Jožef teh ni manjkalo in nekateri zgodovinarji celo trdijo, da so tajni cesarjevi nasprotniki istemu po življenju stregli. Najhujši so bili v tem oziru jezuitje, ki red je bil svoje dni sploh najbolj upliven in na glasovit. Ako se dandanašnji ozremo naokoli malo opazujemo politično življenje, bomo sprevidli, da ima tisti človek ali tista politična stranka, ki si prizadeva kmečkemu stanu k boljšemu delu in gmotnemu stanju pripomoči, obilo nasilnikov, ja ljutih sovražnikov, ki s vsakterimi sredstvi hočejo preprečiti, da bi kmet postajal zaveden človek, prost državljani in kristjan, ki ve le v to, kar je naš Zveličar sam učil in kako izgled je On sam dajal. Vsak človek, kateremu Bog podelil zdrav razum, naj bode zaveden, ko mogoče samostojen in samozavesten. Kmet naj samolastni gospodar, ne pa živina ali suženj od mogotcev in hinavskih sebičnejšev in to ne samo telesnem temuč tudi v duševnem oziru. Dokazano je bilo v tistih deželah, v katerih so bili in loma še so najbogatejši klostri, ljudstvo bolj revno kakor v deželah brez znatnega števila teh pijav, kjer pa vlada revšina, tam bomo malokdaj našli omiko in napredek in tako tudi narobe tam ni znatnega blagostanja, kjer ni duševnega probujanja in napredka. Izkoriščevati zamorejo zviti sebičniki in lakomneži le tistega, ki je lahkoveren in zvest, ker tak se jim ne more ali pa ne zna izogniti v bran postaviti Neumnost ljudstva je za te izkoriščevalce velik kapital. Tudi to je cesar Jožef II. previdel ter na vso moč si prizadeval, splajati ljudsko omiko povzdigniti na višjo stopnjo, o čem nam pričajo mnoge navedbe, katere je zaukazal na upravo ljudskih šol. Spoznal je, da si ljudstvo le vsled lastnega spoznanja in lastne omike lahko uspešno priboriti in zagotoviti povoljno blagostanje. Potrudili se bomo, našim cenjenim čitateljem v teku leta več slavnih pa tudi mičnih dogodkov življenja tega nepozabnega človekoljuba naznaniti.